

2021-04-28

Dnr SU: SU-333-0051-21
Ert ärendenummer:
Fi2021/00300

Institutionen för folkhälsovetenskap
Department of Public Health Sciences (PHS)

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
simon.isaksson@regeringskansliet.se

SOU 2020:77 Ökat skydd och stärkt reglering på den omreglerade spelmarknaden (Fi2021/00300)

Institutionen för folkhälsovetenskap (Department of Public Health Sciences (PHS)) har inbjudits att lämna kommentarer till utredningen SOU 2020:77 *Ökat skydd och stärkt reglering på den omreglerade spelmarknaden* (Fi2021/00300). PHS är en institution vid Samhällsvetenskapliga fakulteten på Stockholms universitet. Vid institutionen finns två centrumbildningar: Centrum för forskning om ojämlikhet i hälsa (CHESS) samt Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD). Vid institutionen bedrivs det sexåriga forskningsprogrammet REGAPS (Responding to and Reducing Gambling Problems Studies) med det övergripande målet att öka kunskapen om hur reglering, prevention, bedömning och behandling av spelproblem kan förbättras. Institutionen är dessutom ansvarig för forskarnätverket GARN (Gambling Research Network) med syfte att möjliggöra en nationell mötesplats för forskare inom spelområdet.

Sammanfattning

PHS ställer sig positiv till flera av förslagen i betänkandet som rör åtgärder för att stärka konsumentskyddet och minska skadeverkningarna av spel, men har valt att avstyrka de förslag där det enligt vår kännedom saknas evidens för åtgärden alternativt när förslagen inte är tillräckligt långtgående.

- PHS tillstyrker samtliga av utredningens förslag till åtgärder för att stänga ute olicensierat spel.
- PHS avstyrker förslaget om att införa riskklassificering på spel.
- PHS tillstyrker förslaget om ändring i spellagen som förbjuder reklam för spel på värdeautomater, landbaserat kasinospel och kommersiellt onlinespel via tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv, ljudradiosändningar, beställradio och videodelningsplattformar mellan kl. 06.00–21.00.
- PHS avstyrker förslaget om en förlustgräns vid spel på statliga värdeautomater på andra platser än på ett kasino ska få uppgå till högst 5000 kronor per vecka.
- PHS tillstyrker förslaget om att Spelinspektionen bör fortsätta arbetet med att skapa ökad tydlighet avseende vad som krävs av licenshavarna vid tillämpning av omsorgsplikten.

Institutionen för folkhälsovetenskap

CHESS | SoRAD

CHESS är ett samarbete med Karolinska Institutet

- PHS tillstyrker förslaget om att licens- och tillståndshavare enligt spellagen ska vara skyldiga att på begäran av Spelinspektionen lämna uppgifter om utvecklingen på spelmarknaden.
- PHS tillstyrker förslaget om att en ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om utvecklingen på spelmarknaden ska inrättas samt att uppgiftsskyldigheten ska gälla för uppgifter om spelets omfattning.
- PHS tillstyrker förslaget om att Spelinspektionens uppgift att informera om utvecklingen på spelmarknaden ska utvidgas till att inte enbart gälla gentemot regeringen.
- PHS avstyrker förslaget om att spel för allmännyttiga ändamål ska undantas från förbudet att erbjuda eller lämna bonus annat än vid det första speltillfället.

I övrigt har PHS sammanfattningsvis följande synpunkter:

- Regleringen på spelområdet måste utformas så att den är förenlig med de målsättningar som uttrycks i regeringens förslag till ny ANDTS-strategi (prop. 2020/21:132). Den fortsatta beredningen av dessa frågor bör även ta Jämlikhetskommissionens betänkande *En gemensam angelägenhet* (SOU 2020:46) i beaktande.
- Införandet av varningsmeddelanden bör utredas.
- Värdeautomaternas vara eller icke vara bör utredas ytterligare.
- Regleringen kring snabbblån bör ses över.
- Licenshavare bör vara förbjudna att samarbeta med kreditföretag.

PHS har inga synpunkter på övriga förslag i utredningen.

Ytterligare kommentarer på utredningen (SOU 2020:77) från PHS

Risiklassificering av spel

Utredningen föreslår att Spelinspektionen bör ges i uppdrag att i samråd med Folkhälsomyndigheten utarbeta en modell för risiklassificering av olika spelformer.

PHS menar att det redan idag finns vetenskapliga studier kring olika spelformers risknivå att utveckla spelproblem utifrån spelens uppbyggnad och egenskaper (Binde, 2012; Binde, Romild & Volberg, 2017; Wall, m.fl., 2020). Det är otydligt i utredningen vad utredarna avser att risiklassificering av spel ska leda till för regleringsförändringar/effektiva förebyggande åtgärder och policys. Dessutom används redan idag skillnaderna mellan olika spelformer vad gäller risknivå i lagstiftning, föreskrifter samt myndigheters arbete. Om detta förslag ska genomföras bör det förtydligas hur ytterligare risiklassificering ska användas i framtagande av föreskrifter om spelansvarsåtgärder eller fungera som underlag för eventuellt framtida lagstiftningsarbete.

Begränsa mängden reklam för spel

PHS tillstyrker förslaget om ändring i spellagen som förbjuder reklam för spel på värdeautomater, landbaserat kasinospel och kommersiellt onlinespel via tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv, ljudradiosändningar, beställradio och videodelningsplattformar mellan kl. 06.00–21.00. PHS vill dock göra tillägget att utredningen i detta avsnitt har ett fokus på att skydda minderåriga och undvika en normalisering av spel. Det saknas dock en diskussion kring hur och vid vilken tidpunkt personer med spelproblem exponeras för spelreklam och hur spelreklam kan påverka dessa personer, t.ex. nattetid eller under helger. Förslaget bör även inkludera vadhållning.

Värdeautomater och förlustgränser

Enligt direktiven ska utredningen överväga behovet av ytterligare åtgärder för att minska skadeverkningarna av bl.a. de spel som sker på värdeautomater. PHS anser att denna fråga hör till den större frågan om värdeautomater överhuvudtaget ska vara tillåtna och föreslår en mer utvecklad utredning i frågan där värdeautomaternas skadeverkningar, skyddshänsyn och allmänintresse undersöks i relation till den nya spelmarknaden. PHS avstyrker även att det införs en förlustgräns som uppgår till 5000 kronor i veckan vid spel på statliga värdeautomater. Frågan om införande av förlustgränser bör utredas ytterligare och då för samtliga spelformer. Här bör Jämlikhetskommissionens (SOU 2020:46) förslag om en statligt administrerad spelportal undersökas vidare. PHS anser att utredningens föreslagna förlustgräns dessutom är för hög, inte är förenlig med grundtanken i omsorgsplikten samt kan bidra till ökade spelproblem. Om förslaget antas bör det även omfatta onlinespel och vadhållning.

Förtydligad omsorgsplikt och Spelinspektionens arbete

PHS instämmer i utredningens bedömning att omsorgsplikten är en av de viktigaste bestämmelserna i spellagen för att minska skadeverkningarna av spel. För att uppnå syftet med omsorgsplikten föreslår PHS i likhet med tidigare remissvar från Folkhälsomyndighetens (dnr 05073–2018) att det i Spelpaus bör vara möjligt att förlänga självavstängningen innan avstängningen avslutas, för att undvika glapp. Denna förändring är också ett starkt önskemål som framförts vid de intervjuer med spelare som genomförts inom REGAPS.

PHS tillstyrker förslaget om att Spelinspektionens uppgift att informera om utvecklingen på spelmarknaden ska utvidgas till att inte enbart gälla gentemot regeringen utan även gentemot till exempel myndigheter. Här vill PHS särskilt lyfta möjligheten för forskare att få tillgång till statistik och datamaterial som gör att det vetenskapligt går att följa och analysera den svenska spelmarknaden. Spelbolagen redovisar redan idag uppgifter enligt LIFS 2018:12 som är relevanta i uppföljningssyfte, men som både Spelinspektionen och Folkhälsomyndigheten konstaterat, och som vi själva erfarit i vår forskning, så är dessa av en kvalitet som gör analyser svåra att genomföra. Det behöver därför bli tydligare vilken information som ska samlas in, i vilket syfte samt vilken rätt forskare bör ha för att kunna använda informationen för forskningsändamål.

Bonusar vid spel för lotterier för allmännyttigt ändamål

Enligt spellagen är det idag bara tillåtet att erbjuda bonus vid första köptillfället. Utredningen föreslår att lotterier för allmännyttigt ändamål ska undantas från denna begränsning. PHS delar utredningens uppfattning att de spel som allmännyttiga organisationer erbjuder i dagsläget oftast är spel med låg risk att utveckla spelproblem. Dock ser PHS att detta inte är givet för framtida spel och för samtliga allmännyttiga organisationer varför vi avstyrker förslaget. PHS anser att om dessa spel ändå undantas från bonusreglerna bör det anges ett maximalt värde på dessa och endast utgöras av varor.

Varningsmeddelanden

Utredningen menar att när det gäller varningsmeddelanden så finns det inte några utförliga studier som visar om sådana informationsinsatser gett några resultat vad gäller spelares riskmedvetenhet eller spelmönster. PHS delar inte denna bedömning utan menar att det finns visst vetenskapligt stöd för att varningsmeddelanden för spel har effekt (Bjorseth m.fl., 2021). Med utgångspunkt i de föreslagna målen i ANDTS-strategin (prop. 2020/21:132) och det vetenskapliga stöd som finns för varningsmeddelanden på alkohol- och tobaksområdet föreslår PHS att införandet av varningsmeddelanden bör utredas. Varningsmeddelanden för spel föreslogs även av Jämlikhetskommissionen (SOU 2020:46).

Kredit och snabblån

PHS delar utredningens analys när det gäller de idag omfattande möjligheterna till att beviljas olika former av snabblån, med bristfällig kreditprövning och höga räntor. Det är anmärkningsvärt att detta inte ingick i utredningens uppdrag och en utredning kring hur detta område kan regleras ytterligare är av stor vikt. Med en väl fungerade kreditprövning skulle överskuldssättningen kunna undvikas och de negativa effekterna av spel begränsas.

Utredningen skriver att det trots kreditförbudet i spellagen (14 kap. 8 §) förekommer att licenshavare erbjuder spel på kredit genom samarbete med kredittjänster som t.ex. Zimpler. Utredningen skriver även att det är oklart om denna företeelse faller under kreditförbudet i spellagen och att detta är under utredning inom Spelinspektionen. PHS har i sina intervjuer med spelare uppmärksammat på det problematiska i att detta är en regleringsmässig gråzon och är av åsikten att licenshavare bör vara förbjudna att samarbeta med kreditföretag.

Beslut i detta ärende har tagits av institutionsstyrelsen.

Jenny Cisneros Örnberg har varit föredragande.

Referenser

- Binde, P. (2012) Att bedöma spelformers riskfylldhet: En metodologisk diskussion i ett regleringsperspektiv, *Lotteriinspektionens skriftserie* (No. 2), 1–12.
- Binde, P., Romild, U., & Volberg, R. A. (2017) Forms of gambling, gambling involvement and problem gambling: Evidence from a Swedish population survey. *International Gambling Studies*, 17(3), 490-507.
<https://doi.org/10.1080/14459795.2017.1360928>
- Bjørseth, B., Simensen Oudmayer, J., Bjørnethun A., Griffiths, M. D., Erevik, E. K., Leino, T. & Pallesen, S (2021) The Effects of Responsible Gambling Pop-Up Messages on Gambling Behaviors and Cognitions: A Systematic Review and Meta-Analysis, *Frontiers in Psychiatry*, DOI:10.3389/fpsy.2020.601800
- Folkhälsomyndigheten (2019) Folkhälsomyndighetens remissyttrande över Lotteriinspektionens föreskrifter om det nationella självavstängningsregistret, Ärendenummer 05073–2018, Tillgänglig här:
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/globalassets/publicerat-material/remissyttrandan/2019/lotteriinspektionen-foreskrifter-sjalvavstangning.pdf>
- Prop. 2020/21:132 En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025, Socialdepartementet.
- SOU 2020:46, *En gemensam angelägenhet*, Jämlikhetskommissionens betänkande, Finansdepartementet.
- Wall, H., Berman, A. H., Jayaram-Lindström, N., Hellner, C., & Rosendahl, I. (2020) Gambler clusters and problem gambling severity: A cluster analysis of Swedish gamblers accessing an online problem gambling screener *Psychology of Addictive Behaviors*, <https://doi.org/10.1037/adb0000674>